

فساد دولتی و دسترسی به اطلاعات در کشورهای OECD

رامیار رفاعی^۱
مرتضی سامتی^۲
الهام نیک نژاد^۳

چکیده

فساد دولتی، نتیجه عوامل مختلف اقتصادی، نهادی، سیاسی و اجتماعی است. این مطالعه به بررسی رابطه‌ی فساد دولتی و اطلاعات در کشورهای OECD می‌پردازد. با استفاده از رهیافت پنل و برای دوره‌ی زمانی ۲۰۱۲-۲۰۰۰ مدل فساد دولتی مورد بررسی قرار گرفت. یافته‌های تجربی عمده در این تحقیق نشان از آن دارد که دسترسی بیشتر به اطلاعات می‌تواند تا حد بسیار قوی باعث کاهش سطح فساد در یک جامعه گردد. مهم‌ترین گزاره‌ی تئوریک این مطالعه این است که دسترسی به اطلاعات از طریق اینترنت، باید بتواند شهروندان عادی را نسبت به فعالیت‌های اقتصادی و تجاری خصوصی و دولتی آگاه سازد. نتیجه‌ی دیگر اینکه مواجهه با اطلاعات، خود می‌تواند سبب ایجاد یک جامعه‌ی باز و آزادتری گردد که نتیجه‌ی آن کاهش سطح فساد است. این یک یافته‌ی بسیار مهمی است و می‌توان با پر ساختن شکاف و نابرابری در دسترسی به اطلاعات در بین کشورهای مختلف در جهت کاهش سطح فساد ملی و پیشرفت کسب و کار و رشد و توسعه‌ی اقتصادی در سطح بین‌المللی، بسیار کوشا و مؤثر بود.

کلمات کلیدی: فساد دولتی، دسترسی به اطلاعات، اثرات ثابت

طبقه بندی JEL: L86, C33, K4

۱- دانشجوی دکتری اقتصاد دانشگاه آزاد اسلامی خوراسگان (اصفهان) و نویسنده‌ی مسئول. Ramiar_Refaie@yahoo.com

۲- استاد تمام گروه اقتصاد دانشگاه آزاد اسلامی خوراسگان (اصفهان) Msameti@gmail.com

۳- دانشجوی دکتری اقتصاد دانشگاه آزاد اسلامی خوراسگان (اصفهان) Niknejadham@yahoo.com

مقدمه

فساد دولتی از مهم‌ترین عوامل ضعف و ناتوانی دولت‌ها و بیماری سیستم دولتی است. فساد زمانی به اوج خود می‌رسد که نهادهای دموکراتیک ضعیف باشند و قوانین به درستی اجرا نشود و اراده‌ی سیاسی هم برای اجرا حاکم نباشد، شهروندان و رسانه‌ها نیز اجازه‌ی ورود به فرآیند دموکراسی را نداشته باشند. پارک (۲۰۰۳) بیان می‌کند که به منظور مبارزه با فساد، لازم است که مانسبت به عوامل عمده‌ی تعیین‌کننده‌ی این پدیده‌ی چند بعدی، فهم لازم و شناخت کافی را پیدا کنیم. مطالعات تجربی که بر عوامل فساد متمرکز شده‌اند، مبین آن است که عوامل تعیین‌کننده‌ی فساد دارای دامنه‌ی وسیعی هستند، و شامل عوامل متعدد و گوناگونی نظیر نهادهای سیاسی، مقررات دولتی، نظام‌های حقوقی، سطوح تولید ناخالص داخلی و حقوق و مزایای کارکنان دولت، ابعاد فرهنگی و مذهبی و فقر، و نیز استعمار می‌باشد^۱ (هاستد، ۱۹۹۹؛ سانیا و سامانتا، ۲۰۰۱؛ علی و سعید، ۲۰۰۳؛ دیویس و روحه، ۲۰۰۳).

هر چند که نقش تمام عوامل فوق‌الذکر عملاً در ایجاد فساد و افزایش سطح آن به اثبات رسیده، اما باید دانست، عامل مهمی که می‌تواند بر سطح فساد تأثیرگذار باشد، عبارت است از دسترسی به اطلاعات. سالبو^۲ (۲۰۰۱) بیان می‌کند که اینترنت می‌تواند به افراد اطلاعات بی‌سابقه‌ای را ارائه کند، به نحوی که به جامعه‌ای آگاه‌تر و داناتر تبدیل شود. به نسبتی که شهروندان بتوانند دسترسی بیشتری به اینترنت داشته باشند، به همان نسبت می‌توانند، نسبت به فعالیت‌های دولت و کسب و کار آگاه‌تر باشند. افزایش میزان شفافیت، که خود حاصل دسترسی به اینترنت است، می‌تواند در کاهش سطوح فساد تأثیرگذار باشد. و چنین فضای بازی، سبب می‌گردد تا افراد کمتر دست به فعالیت‌های فساد برانگیز بزنند، بنابراین منطقی این است که بتوان سطوح دسترسی به اطلاعات را افزایش داد تا نتیجه‌ی آن کاهش سطح فساد افراد و سیر قهقرایی کسب و کار و دولت‌ها باشد؛ علاوه بر این، کسب و کار بین‌المللی می‌تواند در سایه‌ی چنین رویکردی، شفاف‌تر و بازتر باشد. آیا هیچ چیزی می‌تواند به اندازه‌ی دسترسی به اینترنت در سطوح بین‌المللی منجر به کاهش فساد، و در نتیجه استقرار یک فضای بهتر بر معاملات و کسب و کارهای بین‌المللی گردد؟ سیاستی که بتواند در راستای نیل به یک چنین هدفی تدوین و تنظیم شود، می‌تواند بسیار کارآمد باشد. هر مقدار که تلاش برای دسترسی به اطلاعات بیشتر باشد، به همان نسبت در یک کشور، به عنوان شهروندان مسئول، می‌توان در سطح جهانی بیشتر پاسخگو بود.

1- Husted, (1999), Sanyal and Samanta (2001), Ali and Said (2003), Davis and Ruhe (2003)

2- Salbu (2001)

به همان نسبت که جنبه‌های جهانی سازی در راستای نیل به اهداف و موفقیت‌های بزرگ در معاملات، در سطوح بین‌المللی و کسب و کارهای بین‌المللی، حیاتی‌تر می‌گردد، به همان نسبت مشاهده می‌شود که بذل توجه نسبت به شیوه‌هایی که کشورهای مختلف با یکدیگر در سطح امور ملی و بین‌المللی دست به مبادله می‌زنند، بیشتر می‌گردد. کشورهای گوناگون، دیگر نمی‌توانند نسبت به فساد و رفتارهای غیر اخلاقی حاکمان و نمایندگان خود، غافل باشند. فساد می‌تواند منجر به جابه‌جایی نادرست منابع و ایجاد آشوب در پروژه‌ها و فعالیت‌هایی گردد که نقش حیاتی دارند (ماکرای، ۱۹۸۲؛ آلام، ۱۹۹۵). فساد همچنین می‌تواند باعث ایجاد آشوب در سطوح معاملات و سرمایه‌گذاری‌های بین‌المللی و انحراف سیاست‌گذاری‌های عمومی شود. کوهو^۲ (۱۹۹۸) متذکر می‌شود که اعمال فساد برانگیز نظیر رشوه، ارتشا و هدیه می‌تواند باعث افزایش هزینه‌های پنهان کسب و کارهای بین‌المللی گردد که در نهایت می‌تواند به شکل منفی، بر مصرف‌کنندگان تأثیر بگذارد. از آن جایی که مصرف‌کنندگان می‌توانند، در پی مشاهده‌ی فعالیت‌های فسادآمیز دچار رنج و عذاب گردند، گوشال و موران^۳ (۲۰۰۵) به شکل آشکارا و صریح هشدار می‌دهند که شرکت‌های چندملیتی باید مراقب باشند که فعالیت‌های فسادآمیز و رفتارهای توأم با ارتشاء آن‌ها می‌تواند تأثیری تعیین‌کننده بر جایگاهشان در سطح جامعه‌ی بین‌الملل داشته باشد؛ نیز به این نکته اشاره می‌کنند که کشورهای چندملیتی، هنگامی که مشروعیت اجتماعی‌شان را بر اثر فعالیت‌های فسادبرانگیز از دست می‌دهند، تبعاً در سطح بین‌المللی، نفوذ و کارایی خود را از دست خواهند داد. علاوه بر این، اعتبار و حیثیت یک کشور با توجه به فساد حاکم بر آن، می‌تواند مؤسسات بین‌المللی نظیر بانک جهانی، صندوق بین‌المللی پول و سازمان‌های مالی چندملیتی را تحت تأثیر قرار دهد و در جهت حمایت یا عدم حمایت از چنین کشورهایی که دچار فساد هستند مؤثر باشد (رز آکرمن، ۱۹۷۸).^۴

این مقاله در ۴ بخش تنظیم شده است: در بخش دوم مطالعات موجود در رابطه با موضوع بررسی می‌شود، و در بخش سوم، با انجام مطالعات و جمع‌آوری اطلاعات در بین کشورهای عضو OECD طی دوره ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۲ به شکل عملی و تجربی، روابط کلی بین دسترسی به اطلاعات و سطح فساد یک کشور استخراج و برآورد می‌شود، این نتایج حاصل کاربرد تجزیه و تحلیل رگرسیونی است و در بخش چهارم، نتیجه‌گیری ارائه می‌شود.

۱- Macrae (1982), Alam, (1995)

2- Kehoe, (1998)

3- Ghoshal, and Moran (2005)

4- Rose-Ackerman (1978)

۲. مطالعات انجام شده

به هر نسبت که کسب و کار بین‌المللی دارای دامنه‌ی وسیع‌تری باشد، به همان نسبت باید توجهات بیشتری به لحاظ احتمال شکل‌گیری فعالیت‌های فساد برانگیز، مبذول گردد. مطالعات گوناگون توانسته‌اند به خوبی راجع به تعریف، هزینه‌ها، علل و تأثیرات فساد، جولان دهند. در ارتباط با تعریف فساد، جان‌استون^۱ (۱۹۹۶) موفق شده تا معانی متعدد فساد را مورد توصیف و بررسی قرار دهد که از نگاه وی، شامل رشوه بین شخصیت‌های دولتی (هیدن هیمر^۲، ۱۹۸۹؛ ون کلاورن، ۱۹۸۹) و رشوه‌های تجاری بین شرکت‌های خصوصی می‌گردد (کلیت گارد^۳، ۱۹۸۸). بانک جهانی نیز فساد را به مثابه‌ی سوءاستفاده از قدرت جمعی جهت تأمین منافع خصوصی می‌داند و معتقد است، فساد می‌تواند در بخش خصوصی هم رخ دهد. علاوه بر این، تانزی^۴ (۱۹۹۸) متذکر می‌شود که گرچه فساد ممکن است به لحاظ توصیف دشوار باشد، اما باید گفت، فعالیت‌های فساد آمیز زمانی قابل شناسایی هستند که رخ داده باشند. در این دسته از مطالعات، نشریه‌ی بین‌المللی ترنس پرِنسی^۵ (۲۰۰۵) تعریفی از فساد ارائه می‌دهد که براساس آن باید گفت، فساد به معنای سوءاستفاده از قدرت اعطایی برای نیل به نفع شخصی است. تعریف فساد به این شکل دربرگیرنده‌ی فعالیت‌های عمومی و خصوصی گوناگونی می‌گردد که در آن، فساد، نمود داشته باشد.

مطالعات همچنین مبین آن است که فساد می‌تواند باعث افزایش هزینه‌ی کشورهای درگیر گردد، به این دلیل که سبب کاهش درآمدهای مالیاتی می‌گردد، و فعالیت‌ها و سیاست‌های اقتصادی را با انحراف مواجه می‌کند (تانزی و داوودی، ۱۹۹۷)^۶. فساد در کشورهایی که فاقد شفافیت در عملیات، فرآیندها و قوانین هستند، گسترده‌تر است (لاپالومبارا، ۱۹۹۴ و مائورو، ۱۹۹۵)^۷. تأکید فراوان دارند بر این که فساد می‌تواند بر نابرابری در آمدی، تأثیرات مخربی بگذارد. (هاگک و شای، ۱۹۹۶، تالوک ۱۹۹۶ و ون ریجکاهرن و ودر^۸ (۲۰۰۱) معتقدند که فعالیت‌های فسادبرانگیز همچنان به شکل سنتی در قالب هدیه و کارهایی دیگر از این قبیل وجود دارند و می‌توان با تنظیم میزان درآمد، حقوق و قیمت‌ها، به نحو مطلوب منابع موجود را به شکل برابر تقسیم کرد، در غیر این صورت، انحرافات سنگین در فرآیند تنظیم بازار به وجود خواهد آمد. روی هم رفته، اتفاق نظری که این دسته از مطالعات

1- Johnston (1996)

2- Heidenheimer (1989) and Van Klaveren (1989)

3- Klitgaard, (1988)

4- Tanzi (1998)

5- Transparency International (2005)

6- Tanzi and Davoodi (1997)

7- LaPalombara (1994) , Mauro (1995)

8- Haque and Sahay (1996), Tullock (1996), Van Rijckeghern and Weder (2001)

نظری و تجربی بر آن دارند مبین آن است که فساد می‌تواند بر توانمندی یک کشور تأثیر بگذارد و مانع از ایفای نقش مؤثر در سطح اقتصاد جهانی گردد. با توجه به تأثیرات مخرب و منفی فساد در سطح جهانی، مطالعات گوناگون توانسته‌اند نشان دهند که به چه علت فساد تا این اندازه در سطح جهانی رشد کرده است. این مطالعات نشان می‌دهند که چگونه دسترسی به اطلاعات می‌تواند در ارتباط با متغیرهای اقتصادی، اجتماعی، نهادی و فرهنگی بر سطح فساد و پیشگیری از آن مؤثر باشد.

۱.۲ اهمیت نقش اطلاعات

شاروس و شارما^۱ (۲۰۰۳) اذعان می‌کنند که هم تکنولوژی و هم ابزارهای قانونی که به کار گرفته می‌شوند، مخصوصاً اگر بتوان آن‌ها را در کنار هم و به شکل هم افزا به کار گرفت، باید بتوانند به شکل مؤثر، سبب کاهش فساد گردند. شکل‌های گوناگون دسترسی دیجیتالی به اطلاعات نظیر اینترنت و فن آوری موبایل، می‌توانند به شکل مؤثر به کار گرفته شوند و فرآیند انتشار اخبار مربوط به فعالیت‌های فسادآمیز را تسریع بخشند و به همان نسبت، موجب سرعت بخشیدن دسترسی افراد به اطلاعات شوند. شفافیت قواعد و قوانین، فرآیندها در جنگ علیه فساد می‌تواند از جمله سلاح‌های کارآمد باشد. تریزمان^۲ (۲۰۰۰) در مطالعات خود نشان داده که اقتصادهای شفاف و باز از جمله اقتصادهایی هستند که می‌توانند در سطح اقتصاد جهانی، نقش مهم ایفا کنند و با سطوح فساد پایین‌تری روبرو شوند. این تحقیق مبین آن است که دولت‌ها و جوامعی که مایلند در سطح بین‌المللی ایفاگر نقش مهم باشند، باید تلاش کنند تا زمینه‌های دسترسی به اطلاعات در راستای خلق یک جامعه بازتر و شفاف‌تر فراهم گردد.

دسترسی به اطلاعات به مثابه ابزاری قوی در جنگ با فساد است. شاروس و شارما (۲۰۰۳) اذعان می‌کنند که در اواسط دهه ۱۹۹۰، روزنامه‌نگاران اندونزیایی، فعالیت‌های فسادبرانگیز دولت سوهارتورا در روزنامه‌های گوناگون غیررسمی و اینترنتی منتشر ساختند. با این وجود، تنها ۲۰۰۰۰۰ نفر از جمعیت ۲۱۰ میلیونی اندونزیایی به اینترنت دسترسی داشتند، اما با این وجود، انتشار این دسته از روزنامه‌ها به شکل اینترنتی در جهت براندازی دولت سوهارتو در سال ۱۹۹۸ مؤثر بوده است. شاروس و سارما، اذعان می‌کنند که در یک مدت کوتاه، اینترنت یک ابزار قدرتمند در مبارزه با فساد بوده است.

دسترسی به اطلاعات از طریق دسترسی به اینترنت می‌تواند باعث شکل‌گیری قواعد، قوانین، معاملات و مقررات شفاف‌تری گردد و در نهایت باعث ارتقای سطح مسئولیت‌پذیری افراد گردد. این تئوری از سوی باتناگار^۳ (۲۰۰۰) مورد حمایت قرار گرفت. وی دریافت که دسترسی روزافزون

1- Schroth, and Sharma, (2003)

2- Treisman, (2000)

3- Bhatnagar, (2000)

به اینترنت و شیوع دولت الکترونیک، می تواند سطح شفافیت و مسئولیت پذیری را افزایش داده، و میزان فعالیت های غیر اخلاقی را کاهش دهد؛ بنابراین می توان استنتاج کرد که نسبت به باز بودن فضای حاکم بر عملیات و فعالیت های عمومی و خصوصی، از میزان شیوع فساد کاسته خواهد شد. دسترسی اینترنتی می تواند میزان دسترسی افراد و شهروندان به خدمات را بهبود بخشد و تأثیرات تعاملی موجود بین سهامداران را بهینه سازد و در عین حال، حس قدرتمند شدن از طریق دسترسی به اطلاعات را به افراد بیخشد؛ بنابراین به هر مقدار بتوان فراساختار های اطلاعاتی را بیشتر شکل داد و دسترسی به اینترنت را بهبود بخشید، به همان نسبت درآمدهای بیشتری کسب خواهد شد و نیز هزینه های معاملات کمتر می شود، و در نهایت، سطح فساد تقلیل می یابد. نوریس و زیمنبائور^۱ (۲۰۰۲) اذعان می کنند که دسترسی گسترده به اینترنت و وجود مطبوعات آزاد و مستقل، بیشتر مربوط به جوامعی است که کارآمدی مدیریتی قوی تر و بالاتری را تجربه می کنند، و دارای شرایط پیشرفته تر اقتصادی و اجتماعی هستند، و سطح فساد نیز در آنها کمتر است. بدین ترتیب باید گفت که دسترسی به اطلاعات می تواند باعث فروکش کردن سطح فساد می گردد. فرضیه ی اصلی که در این مطالعه مورد آزمون قرار گرفته، عبارت است از:

فرضیه ی ۱: به همان نسبت که دسترسی به اطلاعات و فناوری در یک کشور بالاتر باشد، به همان نسبت سطح فساد در آن کشور پایین تر خواهد بود.

۳. ارایه ی مدل

برای این که بتوان رابطه ی موجود بین سطح فساد در کشورهای OECD و این دسته از متغیرها را مورد بررسی قرار داد، لازم است که آنها دقیق تر مورد ارزیابی قرار گیرند. باید بر اساس معیار مربوط به تجزیه و تحلیل رگرسیونی این نوع ارزیابی را سامان داد. نخستین تجزیه و تحلیل رگرسیونی، از شاخص ادراک فساد به عنوان یک متغیر وابسته و شش متغیر کنترلی دیگر به عنوان متغیرهای مستقل استفاده کرده و مدل زیر ارایه شده و انتظار این بوده که بتوان میزان چولگی یا تمایل شاخص دسترسی دیجیتال یا اینترنتی مشخص شود؛ مدل اصلی به صورت زیر ارایه می گردد:

$$CGI = \beta_0 + \beta_1 DAI + \beta_2 IDV + \beta_3 UAI + \beta_4 EFW + \beta_5 GDP + \beta_6 PDI + \varepsilon$$

که در آن:

CGI شاخص فساد را نشان می دهد، DAI شاخص دسترسی به اطلاعات یا دسترسی به اینترنت را نشان می دهد، IDV شاخص فرد گرایی در جامعه، UAI شاخص پرهیز از ناطمینانی، EFW شاخص آزادی اقتصادی، GDP تولید ناخالص داخلی، PDI فاصله تقسیم قدرت در جامعه می باشند.

۱.۳ معرفی شاخص دسترسی به اطلاعات (DAI):

شاخص دسترسی دیجیتال یا اینترنتی یا DAI می‌تواند به عنوان یک شاخص خوب مورد نظر باشد. شاخص دسترسی دیجیتال یا اینترنتی از جمله شاخص‌هایی است که براساس آن، می‌توان توانایی کلی افراد را در ۱۷۸ کشور مورد سنجش قرار داد. شاخص مزبور، صرفاً فقط ابزاری سنجشی نیست که بتوان به عنوان دسترسی به اطلاعات از آن استفاده کرد، بلکه می‌توان براساس آن به گونه‌ای تعیین نمود که چه میزان از افراد در این تعداد از کشورها به اطلاعات و فناوری ارتباطات دسترسی دارند. این شاخص، خود شامل هشت متغیر است که در قالب پنج مقوله، قابل سازماندهی و دسته‌بندی است، و تقریباً نمره‌ی هر کشور را می‌توان بر اساس این معیارها سنجید. این شاخص‌ها عبارتند از:

- فراساختارها (مثلاً تلفن‌های ثابت مشترکین و تلفن‌های موبایل در هر ۱۰۰ شهروند)
- میزان توانمندی در دسترسی به اینترنت (پذیرش قیمت اینترنت به عنوان درصدی از تولید ناخالص داخلی سرانه)

- دانش (یا همان سواد بزرگسالان و یا ترکیبی از سواد بزرگسالان و میانسالان و نیز سطح ثبت نام در مدارس کشور)

- کیفیت خدمات ICT (یا همان باندهای اینترنتی بین‌المللی بر حسب سرانه و نیز میزان دسترسی به تلویزیون و برنامه‌های آن در هر ۱۰۰ شهروند) و

- کاربرد (میزان کاربران اینترنت در هر ۱۰۰ شهروند)

شاخص دسترسی دیجیتال یا اینترنتی از جمله شاخص‌هایی است که می‌تواند معیار خوبی در آرایه (کمترین میزان دسترسی) تا ۱ (بیشترین میزان دسترسی) باشد.

۲.۳ توصیف داده‌ها

داده‌های کلیه‌ی متغیرهای سال‌های ۲۰۱۲-۲۰۰۰ برای ۳۴ کشور عضو OECD گردآوری شده که آمار مربوط به سطح فساد و درجه فساد مرتبط به هر کشور در فهرست ۱ در انتهای مقاله ضمیمه شده است. معرفی شاخص‌ها و متغیر نماینده هر شاخص و منبع گردآوری آن متغیر نیز در پیوست ۲ در انتهای مقاله آورده شده است.

۳.۳ برآورد مدل و نتایج آن

این مقاله به بررسی تأثیر اطلاعات و فرهنگ بر فساد با استفاده از رهیافت پانل دیتا می‌پردازد. برای انتخاب بین روش‌های حداقل مربعات تلفیقی، اثرات ثابت (FE)^۱ و اثرات تصادفی (RE)^۲

1-Fixed Effect (FE)

2-Random Effect (RE)

از آزمون‌های چاو^۱ (F لیمر)، آزمون ضریب لاگرانژ^۲ (LM) و آزمون هاسمن^۳ استفاده شده است. ابتدا به منظور انتخاب نوع مدل تخمین، لازم است آزمون‌های F و ضریب لاگرانژ و هاسمن انجام داده شوند، سپس در مورد تخمین مدل، تصمیم‌گیری شود. جدول (۱) نتایج این آزمون‌ها را برای کشورهای عضو OECD نشان می‌دهد.

جدول شماره‌ی (۱): نتایج آزمون‌های چاو، ضریب لاگرانژ و هاسمن برای کشورهای OECD

نوع آزمون	آماره آزمون	سطح معنی‌داری	نتیجه آزمون
آزمون چاو (F لیمر)	۷۲/۱۶۲۱	۰/۰۰۰۰	تأیید مدل اثر ثابت در برابر مدل داده‌های تلفیقی
آزمون ضریب لاگرانژ (LM)	۱۴۶۰/۳۲	۰/۰۰۰۰	تأیید مدل اثرات تصادفی در برابر مدل داده‌های تلفیقی
آزمون هاسمن	۴۲/۴۶۸۳	۰/۰۰۰۰	تأیید مدل اثرات ثابت در برابر مدل اثرات تصادفی

منبع: محاسبات تحقیق

با توجه به نتایج آزمون‌ها مشاهده می‌شود که چون آزمون F سطح معنی‌داری آن کمتر از ۵٪ است، پس فرضیه H_0 را نمی‌توان پذیرفت و این به معنی تأیید اثرات ثابت است، بر اساس آزمون لاگرانژ نیز فرضیه H_0 رد می‌شود و مدل اثرات تصادفی انتخاب می‌شود. برای انتخاب بین این دو مدل، آزمون هاسمن استفاده از مدل اثرات ثابت را تأیید می‌کند. پس تخمین مدل برای کشورهای عضو OECD با اثرات ثابت انجام داده می‌شود که نتایج در جدول (۲) آمده است. در مدل رگرسیون ۶، ضرایب سه متغیر مورد ملاحظه و برجسته بوده‌اند. ضریب همبستگی‌ای که راجع به فردگرایی وجود دارد، مثبت است و این مبین آن است که هر مقدار جامعه فردگراتر باشد، به همان نسبت تمایل به سمت فساد پایین‌تر خواهد بود. با توجه به آزادی اقتصادی و رشد اقتصادی باید گفت که تجزیه و تحلیل‌ها مبین آن هستند که کشورهایی که آزادتر باشند و کمتر تحت کنترل شدید قرار گیرند، به همان نسبت

1- Chaw Test

2- Lagrange Multiplier (LM)

3- Hausman Test

ضریب آن‌ها در آزادی اقتصادی در سطح جهانی و تولید ناخالص داخلی بیشتر خواهد بود که این می‌تواند به لحاظ تئوریک و تجربی، نتایج این مطالعه را مورد تأیید قرار دهد.

۳. نتایج تخمین مدل اثرات ثابت (متغیر وابسته فساد دولتی CGI)

همه‌ی مدل‌های تخمین زده شده، خود شامل یک نوع کنترل همسان بر متغیرهای کنترلی است و متغیری اصلی DAI که شاخص دسترسی دیجیتالی یا اینترنتی است، در همه‌ی مدل‌ها شامل شده و بالاترین ضریب را در همه‌ی مدل‌ها به خود اختصاص می‌دهد. با توجه به این که عبارات داخل پرانتز (PROB) متغیرها را نشان می‌دهد، می‌توان گفت اکثر متغیرها حتی در سطح اطمینان ۹۰٪ معنی‌دار هستند

متغیرهای کنترلی رگرسیون‌ها، نتایجی را نشان می‌دهند که تقریباً در همه‌ی مدل‌ها مشابه‌اند. از همه مهم‌تر این نکته است که ضریب شاخص دسترسی دیجیتالی یا اینترنتی، مثبت و مهم است و مقدار این متغیر در مدل ۶ برابر ۲/۳۶ است که بیشترین اثر را در بین متغیرهای موجود در مدل بر فساد دارد. هر چه ارزش شاخص فساد بالاتر باشد، سطح فساد پایین‌تر خواهد بود. هر چه ارزش شاخص‌های فساد، بالاتر باشند، در آن سوی داستان می‌توان شاهد پایین بودن سطح پایین‌تری از فساد بود، و هر مقدار که ارزش شاخص دسترسی دیجیتالی یا اینترنتی بالاتر باشند، متضمن آن است که دسترسی روزافزون‌تری به اطلاعات و فناوری اطلاعات وجود دارد، و این خود می‌تواند یک ضریب مثبت در شاخص دسترسی دیجیتالی یا اینترنتی باشد که دلالت دارد هر مقدار سطح دسترسی به اطلاعات و فناوری اطلاعات بالاتر باشد، به همان نسبت، سطح فساد پایین‌تر است و این خود می‌تواند فرضیه‌ی این مطالعه را مورد تأیید قرار دهد که البته فرضیه اصلی مطالعه نیز به شمار می‌رود.

همچنان که شواهد بیشتر تأیید کننده هستند باید گفت که آزمون F خود می‌تواند دربرگیرنده‌ی شاخص دسترسی دیجیتالی یا اینترنتی باشد و به شکل افزایشی میزان رگرسیون را در سطح ۹۹ درصد تأیید نماید. نتایج خود می‌تواند با مورد ملاحظه قرار دادن تغییرات حاصله در مقدار R2 تعدیل شده از مدل، مورد مشاهده قرار گیرد که مقدار آن (۰/۹۹) است.

به‌طور خلاصه نتایج تجزیه و تحلیل رگرسیون مبین آن است که کشورهایی که تولید ناخالص ملی بیشتر، آزادی اقتصادی بیشتر، دسترسی بیشتر به اطلاعات دارند، ضریب فساد پایین‌تری نسبت به بقیه‌ی کشورها دارند. نتایج رگرسیون نشان از آن دارد که روابط کلی موجود بین سطح فساد که در یک کشور تجربه می‌شود و متغیرهای اقتصادی، اجتماعی، نهادی و دیجیتالی مستقیم است.

متغیرهای مستقل	مدل ۱	مدل ۲	مدل ۳	مدل ۴	مدل ۵	مدل ۶
DAI	۲/۳۲۴ (۰/۰۰۰)	۲/۲۰۴ (۰/۰۰۱)	۲/۲۰۵ (۰/۰۰۱)	۲/۰۵۴ (۰/۰۰۰)	۲/۶۳۰ (۰/۰۰۲)	۲/۳۶۱ (۰/۰۰۰)
PDI		-۰/۰۸۶ (۰/۰۰۲)	-۰/۰۸۳ (۰/۰۱۲)	-۰/۰۶۴ (۰/۰۰۰)	-۰/۰۶۸ (۰/۰۰۲)	-۰/۰۵۳ (۰/۰۰۰)
IDV			۰/۰۳۲ (۰/۰۲۱)	۰/۰۳۲ (۰/۰۰۰)	۰/۱۹۲ (۰/۰۰۱)	۰/۱۹۱ (۰/۰۰۱)
UAI				۰/۵۴۱ (۰/۰۰۲)	-۰/۴۱۲ (۰/۰۲۱)	۰/۵۸۱ (۰/۰۷۳)
EFW					۱/۳۰۳ (۰/۰۰۱)	۱/۵۷۲ (۰/۰۰۰)
GDP						۱/۴۴۵ (۰/۰۰۰)
C	-۱/۲۳۰ (۰/۰۰۳)	-۱/۰۰۱ (۰/۰۰۱)	-۱/۱۱۲ (۰/۰۰۱)	-۱/۵۰۲ (۰/۰۰۰)	-۱/۴۶۸ (۰/۰۰۰)	-۱/۳۳۱ (۰/۰۰۰)
F	۸۲۶/۶۵ (۰/۰۰۰)	۳۳۴/۰۱ (۰/۰۰۰)	۳۲۰/۵۴ (۰/۰۰۰)	۳۱۸/۴۵ (۰/۰۰۰)	۳۱۵/۵۵ (۰/۰۰۰)	۲۳۴/۶۰ (۰/۰۰۰)
R ²	۰/۹۹	۰/۹۹	۰/۹۹	۰/۹۹	۰/۹۹	۰/۹۸

منبع: محاسبات تحقیق

۴. نتیجه گیری

هدف از این پژوهش این است که آیا میان دسترسی به اطلاعات و سطح فساد در یک کشور رابطه‌ای می‌تواند وجود داشته باشد یا نه؛ به عبارت دیگر، آیا دسترسی به اطلاعات می‌تواند در سطح فساد تأثیر گذار باشد. در حالی که متغیرهای چند گانه‌ای در این زمینه در مدل گنجانده شد، با استفاده از رهیافت پنل دیتا و دوره‌ی زمانی ۲۰۱۲-۲۰۰۰ و برای ۳۴ کشورهای عضو OECD مدل فساد دولتی مورد آزمون قرار گرفت. با توجه به معنی‌داری اکثر ضرایب برآورد شده در سطح اطمینان حتی ۹۰٪ می‌توان گفت نتایج قابل اتکا و اعتماد می‌باشند. یافته‌های تجربی عمده در این تحقیق نشان از آن دارد که دسترسی بیشتر به اطلاعات می‌تواند تا حد بسیار قوی باعث کاهش سطح فساد در یک

جامعه گردد. این یک یافته‌ی بسیار مهمی است و می‌توان با پر ساختن شکاف و نابرابری در دسترسی به اطلاعات در بین کشورهای مختلف در جهت کاهش سطح فساد ملی و پیشرفت کسب و کار و رشد و توسعه‌ی اقتصادی در سطح بین‌المللی، بسیار کوشا و مؤثر بود.

این مطالعه همچنین مبین آن است که تحقیقات پیشینی که در کشورهای مختلف انجام گرفته، نشان از آن دارد که هر مقدار سطح رشد اقتصادی و نیز آزادی اقتصادی بالاتر باشد به همان اندازه شاخص فساد بالاتر است، بنابراین سطح فساد پایین‌تر خواهد بود. مهم‌ترین گزاره‌ی تئوریک این مطالعه این است که دسترسی به اطلاعات از طریق اینترنت، باید بتواند شهروندان عادی را نسبت به فعالیت‌های اقتصادی و تجاری خصوصی و دولتی آگاه سازد. به هر مقدار که دسترسی به اطلاعات بیشتر باشد، به همان نسبت می‌توان شاهد شکل‌گیری یک جامعه باز و آزاد بود، و به عبارت دیگر به هر نسبت یک اقتصاد شفاف‌تر و بازتر باشد، به همان نسبت سطح فساد در جامعه کمتر خواهد بود.

References:

- Alam, M .S. (1995) «A theory of limits on corruption and some applications», *Kyklos*48 (3): 419435-.
- Ali, A.M. and Said, I.H. (2003) «Determinants of economic corruption», *Cato Journal* 22(3): 449466-.
- Bhatnagar, S. (2000) «Social implications of information and communication in developing countries: lessons from Asian success stories», *The Electronic Journal of Information Systems in Developing Countries* 1(4): 110-, <http://www.ejisdc.org>. (accessed 16 May 2006).
- Davis, J.H. and Ruhe, J.A. (2003) «Perceptions of country corruption: antecedents and outcomes», *Journal of Business Ethics* 43(4): 275288-.
- Ghoshal, S. and Moran, P. (2005) «Towards a Good Theory of Management», in J. Birkinshaw and G. Piramal (eds.) *Sumantra Ghoshal on Management: A Force for Good*, Upper Saddle River, NJ: Financial Times/Prentice Hall, p p 127-.
- Haque, N.U. and Sahay, R. (1996) «Do government wage cuts budget

- deficits?), IMF Working Papers 9619/, International Monetary Fund.
- Heidenheimer, A.J.(1989) «Perspectives on the Perception of Corruption», in A.J. Heidenheimer, M. Johnston and V.T. LeVine (eds.) Political Corruption: A Handbook, Transactions Publishers, New Brunswick, pp 141154-.
 - Husted, B .W.(1999) «Wealth, culture and corruption», Journal of International Business Studies 30(2): 339360-.
 - Johnston, M . (1996) «The search for definition: the vitality of politics and the issue of corruption», International Social Science Journal 149(Spring): 321335-.
 - Kehoe, W.J. (1998) «The environment of ethics in global business», Journal of Business and Behavioral Science 2 (Fall): 4756-.
 - Klitgaard, R. (1988) «International cooperation against corruption», Finance and Development 35(1): 37-.
 - LaPalombara, J. (1994) «Structural and institutional aspects of corruption», Social Research 61(2): 325350-.
 - Macrae, J . (1982) «Under development and the economics of corruption: a game theory approach», World Development 10(8): 677687-.
 - Mauro, P . (1995) «Corruption and growth», Quarterly Journal of Economics 110(2): 681712-.
 - Norris, Pand Zinnbauer, D(2002) «Giving voice to the voiceless: good governance, human development and mass communications», Human Development Report Office Occasional Paper, Background paper for Human Development Report (UNDP), pp: 144-, [www document] http://hdr.undp.org/docs/publications/background_papers/2002/Norris-Zinnbauer_2002.pdf (accessed 27 February 2007).
 - Park, H . (2003) «Determinants of corruption: across-national analysis», Multinational Business Review 11(2): 2948-.
 - Rose-Ackerman, S. (1978) Corruption: A Study of Political Economy,

Academic Press: New York

- Salbu, S. R. (2001) «Information technology in the war against international bribery and corruption: the next frontier of institutional reform», *Harvard Journal on Legislation* 38 (1): 671-102.

- Sanyal, R. N. and Samanta, S. K. (2001) «Determinants of bribery in international business», *Thunderbird International Business Review* 4 (2): 133-148.

- Schroth, P. W. and Sharma, P. (2003) «Transnational law and technology as potential forces against corruption», *Management Decision* 41 (3): 296-303.

- Tanzi, V. and Davoodi, H. (1997) «Corruption, public investment and growth», *IMF Working Paper 97/139*/ International Monetary Fund: Washington, DC.

- Tanzi, V. (1998) «Corruption around the world: causes, consequences, scope, and cures», *IMF Staff Papers* 45(4): 559-594.

- Transparency International (2005) «Corruption Perceptions Index», [www document] <http://www.transparency.org/surveys/index.html#cpi> (accessed 1 November 2005).

- Treisman, D. (2000) «The causes of corruption: a cross national study», *Journal of Public Economics* 76(3): 399-457.

- Tullock, G. (1996) «Corruption theory and practice», *Contemporary Economic Policy* 14(3): 613.

- Van Klaveren, J. (1989) «The concept of corruption», in A. J. Heidenheimer, M. Johnston and V. LeVine (eds.) *Political Corruption: A Handbook*, Transaction Publishers: New Brunswick, NJ, pp 839-4.

- Van Rijckeghem, C. and Weder, B. (2001) «Bureaucratic corruption and the rate of temptation: do wages in the civil service affect corruption, and by how much?» *Journal of Development Economics* 65: 307-331.

پیوست ۱. رتبه و درجه کشورهای عضو OECD در خصوص مقابله با فساد دولتی

کشور	رتبه	درجه	کشور	رتبه	درجه
دانمارک	۱	۹۱	فرانسه	۲۲	۷۱
نیوزیلند	۲	۹۱	اتریش	۲۳	۷۲
فنلاند	۳	۸۹	استونی	۲۶	۶۹
سوئد	۴	۸۶	پرتغال	۳۱	۶۳
نروژ	۵	۸۶	لهستان	۳۵	۶۱
هلند	۸	۸۳	اسلونی	۳۹	۵۸
لوگزامبورگ	۹	۸۲	اسپانیا	۴۰	۵۹
کانادا	۱۰	۸۱	اسلواکی	۴۳	۴۷
استرالیا	۱۱	۸۰	کره جنوبی	۴۳	۵۵
ایسلند	۱۲	۷۹	مجارستان	۴۷	۵۴
آلمان	۱۲	۷۹	جمهوری چک	۵۳	۵۱
انگلستان	۱۴	۷۶	سوئیس	۵۵	۸۶
ژاپن	۱۵	۷۶	ترکیه	۶۴	۴۵
بلژیک	۱۵	۷۶	ایتالیا	۶۹	۴۳
ایرلند	۱۷	۷۴	یونان	۸۰	۴۰
ایالات متحده	۱۹	۷۳	مکزیک	۱۰۳	۳۵
شیلی	۲۱	۷۳			

پیوست ۲. شاخص‌ها و متغیرهای نماینده و منابع گردآوری داده‌ها			
منبع	توصیف متغیر	متغیر	شاخص
www.transparensy.org/cpi/2014	میزانی از فساد را که معمولاً مسئولان و سیاستمداران بدان مرتکب می‌شوند. (۱= بالاترین حد فساد ، ۱۰= نبود فساد)	CGI	فساد دولتی
International telecommunication Union report 2013	نشان می‌دهد چند درصد از افراد در این تعداد از کشورها به اطلاعات و فناوری ارتباطات دسترسی دارند. (صفر کمترین میزان دسترسی و یک بیشترین میزان دسترسی)	DAI	دسترسی به اطلاعات و اینترنت
Economic Freedom of the World: 2013 Annual Report	شاخصی برای سنجش میزان آزادی یک کشور که توسط دو مؤسسه فریزر و بنیاد هریتیج ارائه می‌شود. (صفر کمترین آزادی و ۱۰ بیشترین آزادی)	EFW	آزادی اقتصادی
WDI database 2013	تولید ناخالص داخلی	GDP	تولید ناخالص داخلی
Hofstede's Uncertainty Avoidance	میزان ناطمینانی مسئولین در گرفتن رشوه، اختلاس و ...	UAI	پرهیز از ناطمینانی
Hofstede's Power Distance	منظور شهروندان چنین جوامعی می‌توانند همواره بر فعالیت هیأت حاکمه و مسئولان نظارت مستقیم داشته باشند و رفتار فساد برانگیز آن‌ها را تحت کنترل درآورند.	PDI	فاصله تقسیم قدرت در جامعه
Hofstedes Individualism	یک سیستم باور و عقیده‌ای است که در قالب آن، دستاوردهای فردی یک فرآیند ایده‌آل تلقی می‌شود و مردم یک چنین جامعه‌ای خود را در قبال فعالیت‌های فردی مسئول می‌دانند.	IDV	فردگرایی در جامعه